

MODIFICACIÓN PUNTUAL Nº01 DO PXOM DE TORDOIA

APROBACIÓN INICIAL

ANEXO I. MEMORIA XUSTIFICATIVA DE ADAPTACIÓN AO AMBIENTE E PROTECCIÓN DA PAISAXE

POLÍGONO DO TAMBRE - VÍA LA CIERVA, Nº 15
15890 - SANTIAGO DE COMPOSTELA
Teléfono: 981 57 07 70 - Fax: 981 57 01 11
e-mail: estudiotg@estudiotg.es

ESTUDIO TÉCNICO GALLEGO, S.A.

MODIFICACIÓN PUNTUAL Nº1 DO PXOM DE TORDOIA

ÍNDICE

CAPÍTULO 1. CARACTERIZACIÓN DA PAISAXE	3
1.1.- ESTUDO DA PAISAXE	3
1.1.1.- INTRODUCCIÓN	3
1.1.2.- ALCANCE DO ESTUDO	3
1.1.3.- INSTRUMENTOS PARA A PROTECCIÓN, XESTIÓN E ORDENACIÓN DA PAISAXE	4
1.1.4.- CARACTERIZACIÓN DA PAISAXE DE O CARBALLAL, TORDOIA. UNIDADES PAISAXÍSTICAS. COMARCAS PAISAXÍSTICAS, TIPOS DE PAISAXE E SUBUNIDADES	6
1.1.5.- IDENTIFICACIÓN DOS ELEMENTOS OU ZONAS EN QUE EXISTEN SINGULARES VALORES PAISAXÍSTICOS	8
1.1.6.- ANÁLISE DA VISIBILIDADE	9
1.1.7.- IDENTIFICACIÓN DOS IMPACTOS PAISAXÍSTICOS EXISTENTES NO ÁMBITO	14
1.2. – ESTUDO DA PAISAXE URBANA	14
1.3.- PROBLEMÁTICA DETECTADA E MEDIDAS DE INTEGRACIÓN PAISAXÍSTICA.....	15
1.3.1.- PAISAXE URBANIZADA	15
CAPÍTULO 2. IMPACTOS SOBRE A PAISAXE E PROTECCIÓN DESTA	15
2.1.- DESCRIPCIÓN E XUSTIFICACIÓN DOS IMPACTOS SOBRE A PAISAXE QUE PODE PRODUCIR A MODIFICACIÓN PUNTUAL	15
2.1.1.- ANÁLISE DA MP	15
2.2.- XUSTIFICACIÓN DA ADECUACIÓN OU CUMPRIMENTO DO INSTRUMENTO, COS INSTRUMENTOS PARA A PROTECCIÓN, XESTIÓN E ORDENACIÓN DA PAISAXE	18
2.2.1.- MEMORIA XUSTIFICATIVA DA ADAPTACIÓN AO AMBIENTE E PROTECCIÓN DA PAISAXE	18
2.2.2.- CRITERIOS XERAIS. MEDIDAS DE INTEGRACIÓN	20
2.2.3.- PROTECCIÓN DOS ÁMBITOS OU ELEMENTOS DE ESPECIAL VALOR OU SIGNIFICACIÓN PAISAXÍSTICA.....	20
2.2.4.- ADAPTACIÓN AO AMBIENTE DAS CONSTRUCIÓNIS	20
CAPÍTULO 3. COHERENCIA COAS DIRECTRICES DA PAISAXE DE GALICIA.....	21
3.1.- DIRECTRICES XERAIS PARA O PLANEAMENTO URBANÍSTICO.....	21

CAPÍTULO 1. CARACTERIZACIÓN DA PAISAXE

1.1.- ESTUDO DA PAISAXE

1.1.1.- INTRODUCCIÓN

O presente estudo da paisaxe realízase de acordo ao regulamento da Lei da paisaxe de Galicia (Decreto 96/2020, do 29 de maio, polo que se aproba a Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia), así como en base ás Directrices da Paisaxe (Decreto 238/2020, do 29 de decembro, polo que se aproban as Directrices de paisaxe de Galicia).

A paisaxe é consecuencia da interacción dos compoñentes físicos e biolóxicos que conforman o medio natural, e dos compoñentes de orixe humana que van asociados a súa funcionalidade e percepción social. A paisaxe é susceptible de ser aproveitado e alterado, e pode e debe intervenir na determinación da capacidade e fragilidade dun territorio fronte á acollida e desenvolvemento das actividades humanas, sendo considerado como aspecto ambiental na ordenación do territorio.

A Lei 7/2008, de 7 de xullo, de Protección da Paisaxe de Galicia, recoñece xuridicamente a Paisaxe e aborda políticas de protección, xestión e ordenación baseándose nos principios emanados do Convenio Europeo da Paisaxe.

1.1.2.- ALCANCE DO ESTUDO

A presente MODIFICACIÓN PUNTUAL, incorpora un estudo da paisaxe en cumprimento do establecido no artigo 35 do Decreto 96/2020, do 29 de maio, polo que se *aproba o Regulamento da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia*.

Artigo 35. Os estudos da paisaxe nos instrumentos de ordenación territorial e urbanística.

1. Os instrumentos de ordenación territorial e urbanística realizarán un estudo de paisaxe do ámbito territorial a que se refiran, que se incluírá entre os documentos informativos e de diagnose exigidos pola normativa de aplicación.

O obxecto da presente Modificación Puntual, en diante MP, contempla o núcleo rural do Carballeda e a súa entorna próxima.

A consideración da paisaxe nos instrumentos de ordenación territorial e urbanística estará orientada a que estes acaden a mellor integración paisaxística posible e minimicen o seu impacto sobre a paisaxe, dando cumprimento aos seguintes obxectivos (artigo 34 do Regulamento):

- a) A protección dos ámbitos ou elementos de especial valor ou significación paisaxística.

- b) A congruencia da ordenación co tipo e a situación en que se atopan todas as paisaxes afectadas, coa finalidade de respectar o seu carácter e promover a súa evolución favorable.
- c) A mitigación ou corrección dos impactos que alteran ou degradan o carácter das paisaxes ou que afectan negativamente ós seus valores.

Conforme ao artigo 35.2 do Regulamento, o estudo do paisaxe fundamentarase nos catálogos da paisaxe e pormenorizará os aspectos que resulten necesarios, en atención ás características, fase de tramitación, alcance e finalidades do instrumento e ao carácter das paisaxes afectadas, de acordo co establecido neste regulamente e nos instrumentos para a protección, xestión e ordenación da paisaxe.

O contido do presente estudo axústase ao establecido no artigo 35.3 do citado Regulamento:

- a) Unha caracterización da paisaxe referida ao ámbito estrito do instrumento e á contorna en que se insire, que identificará e describirá os elementos conformadores daquel, así como os tipos e unidades de paisaxe presentes no ámbito do estudo.
- b) A identificación dos elementos ou zonas en que existen singulares valores paisaxísticos de tipo natural ou ecolóxico, cultural ou patrimonial, estético ou panorámico, e produtivo ou de uso. Tomaranse como referencia as áreas de especial interese paisaxístico e os valores paisaxísticos identificados polos catálogos da paisaxe.
- c) Unha análise de visibilidade, orientada a identificar miradoiros e sendas panorámicas, así como as zonas do ámbito máis expostas visualmente, tendo en conta os potenciais usos deste. Tomaranse como referencia os contidos dos catálogos da paisaxe, coa oportuna pormenorización, en atención á escala en que o instrumento establece a súa ordenación.
- d) A identificación dos impactos paisaxísticos existentes no ámbito do instrumento ou que lle afecten por resultaren visibles desde este, sempre que, por estaren directamente relacionados co obxecto, a escala e o alcance do instrumento, sexan susceptibles de que este prevexa as oportunas medidas de mellora ou recuperación. Poderán empregarse os impactos identificados nos catálogos da paisaxe, pero o estudo deberá concretar as súas localizacións e características.
- e) Unha xustificación das medidas que adopte o instrumento para alcanzar os obxectivos a que se refire o artigo 34 do Regulamento.

1.1.3.- INSTRUMENTOS PARA A PROTECCIÓN, XESTIÓN E ORDENACIÓN DA PAISAXE

1) ESTRATEXIA DA PAISAXE DE GALICIA

A Estratexia da Paisaxe de Galicia sinala as liñas mestras para o desenvolvemento dos instrumentos propios previstos na Lei da Paisaxe, entre os que se destaca o Catálogo das Paisaxes de Galicia que senta as bases para a planificación, xestión e protección da paisaxe de Galicia, e as Directrices de Paisaxe. O Catálogo das Paisaxes de Galicia foi aprobado no ano 2016, e as Directrices de Paisaxe que definen os obxectivos de calidade paisaxística, prevén

Santiso, Agolada, A Estrada, Silleda, Lalín, Rodeiro, Dozón, Forcarei, Beariz, Avión, O Irixo, Boborás, Piñor, O Carballino, San Cristovo de Cea, Leiro e Maside. Para os efectos da catalogación subdivídese en oito comarcas paisaxísticas: Terra de Ordes, Terra de Santiago-A Barcala, Terra de Melide-Arzúa, Tabeirós, A Ulloa, Terra de Montes-Alto Lerez, Deza e O Carballiño.”

Os principais tipos de paisaxes na contorna na área de actuación, son o agrosistema intensivo adicado a cultivo, ligado á aldea tradicional pechada, e o agrosistema intensivo (mosaico agroforestal).

1.1.4.- CARACTERIZACIÓN DA PAISAXE DE O CARBALLAL, TORDOIA. UNIDADES PAISAXÍSTICAS. COMARCAS PAISAXÍSTICAS, TIPOS DE PAISAXE E SUBUNIDADES

Dende o punto de vista da xeografía, a paisaxe é un espazo ou territorio sobre o que se relacionan diferentes elementos xeográficos, físicos, biolóxicos e humanos, que forman un conxunto diferenciado.

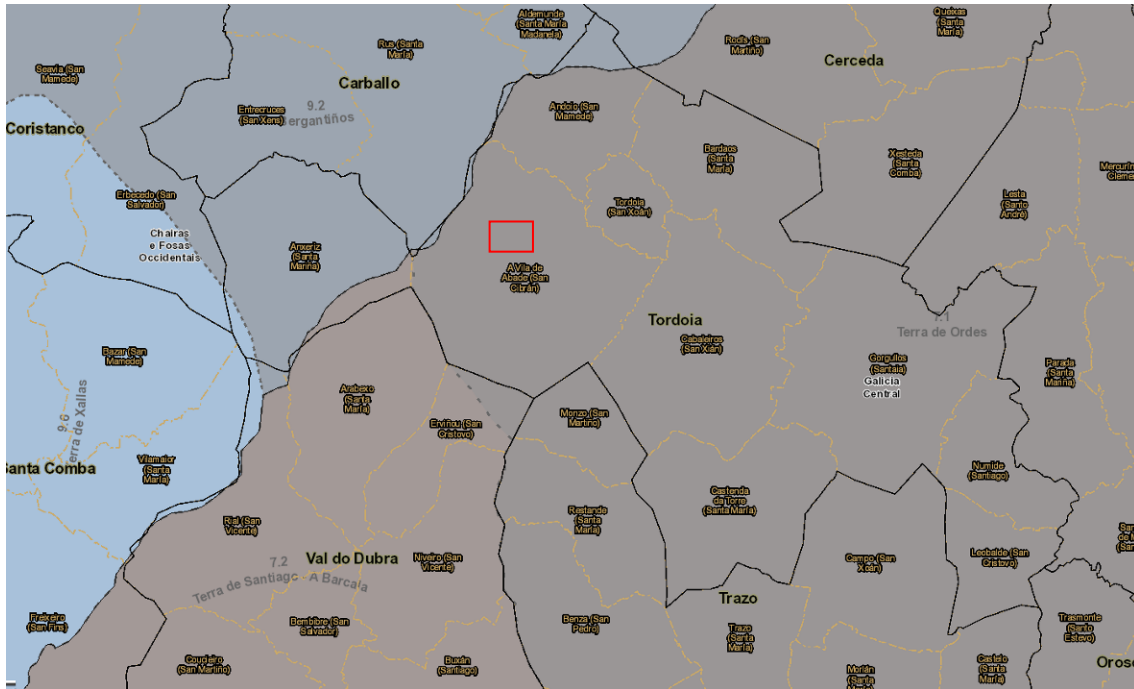
A Comunicación da Comisión Europea concibe a paisaxe como “sistemas coa súa propia xeoloxía, os seus propios usos do solo, características naturais e artificiais, fauna e flora, cursos de auga e clima. As paisaxes son formados e caracterizados polas condicións socioeconómicas e os modelos de asentamento da poboación. A preservación e mellora das paisaxes son importantes para a calidade de vida, así como para o funcionamento dos sistemas naturais.

A Lei 42/2007 do Patrimonio Natural e da Biodiversidade define a paisaxe como “calquera parte do territorio cuxo carácter sexa o resultado da acción e a interacción de factores naturais e/ou humanos, tal como o percibe a poboación”.

De conformidade co establecido na Lei 7/2008 de 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia, paisaxe é “...calquera parte do territorio tal e como o percibe a poboación, cuxo carácter sexa o resultado da acción e da interacción e factores naturais e humanos”.

A paisaxe é, en definitiva, a percepción que se posúe dun sistema ambiental. A consideración da paisaxe como medio ambiente implica dous xeitos fundamentais: a paisaxe como aglutinador dunha serie de características do medio físico e a capacidade que ten unha paisaxe para absorber os usos e actuacións que teñen lugar sobre el. Non obstante, o tratamento da paisaxe presenta a dificultade de atopar unha sistemática obxectiva para o medir, se ben case todos os modelos cadran en tres apartados: a visibilidade, a calidade paisaxística e a fragilidade da paisaxe, definida como a capacidade para absorber os cambios que se producen nel. Así, os factores que integran a fragilidade son: biofísicos (solo, vexetación, cromatismo, etc.), morfolóxicas (concas e fitos visuais, etc.) e a presión humana.

Tal e como se expuxo na presente memoria, a área de actuación sitúase na gran área paisaxística de Chairas e Fosas Occidentais, de acordo co Catálogo das paisaxes de Galicia. Este a súa vez, correspóndese coa comarca paisaxística de Terra de Ordes.

Visor das paisaxes de Galicia

TIPOS E SUBUNIDADES DE PAISAXE

Na área de actuación atopámonos cos seguintes tipos de paisaxe (Unidade morfolóxica, uso do solo e termotipo): agrosistema intensivo adicado a cultivo, ligado á aldea tradicional pechada, e o agrosistema intensivo (agroforestal).

Cuberta

- Conxunto histórico
- Urbano
- Rururbano (diseminado)
- Extractivo
- Viñedo
- Agrosistema extensivo
- Agrosistema intensivo (superficie de cultivo)
- Agrosistema intensivo (mosaico agroforestal)
- Agrosistema intensivo (plantación forestal)
- Bosque
- Matogueira e rochedo
- Turbeira
- Lámina de auga

Visor da paisaxe

1.1.5.- IDENTIFICACIÓN DOS ELEMENTOS OU ZONAS EN QUE EXISTEN SINGULARES VALORES PAISAXÍSTICOS

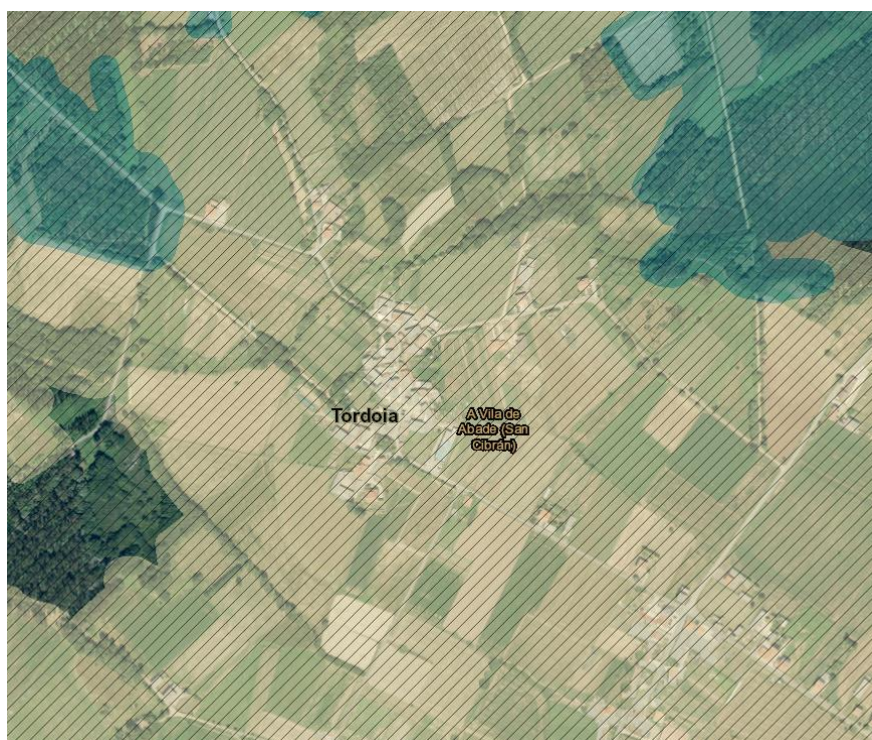
Conforme ao disposto no Regulamento da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia (Decreto 96/2020), no presente apartado procédese á identificación dos elementos ou zonas en que existen singulares valores paisaxísticos de tipo natural ou ecolóxico, cultural ou patrimonial, estético ou panorámico, e produtivo ou de uso do na zona de actuación.

ÁREAS CON VALOR DE TIPO AMBIENTAL, NATURAL OU ECOLÓXICO

Na área de actuación da presente MP non existen áreas de interese polo seu valor natural, ecolóxico e paisaxístico, nin espazos pertencentes á Rede Natura 2000.

ÁREAS CON VALOR DE TIPO AGROPECUARIO E FORESTAL

Na actualidade non existen espazos de interese polo seu vencello coas actividades agrícolas, xa que estes usos se reducen a pequenas explotacións familiares, cuxa produción se destina a autoconsumo.

Visor da paisaxe

ÁREAS CON VALOR DE TIPO CULTURAL OU PATRIMONIAL

No tocante ao patrimonio natural, a entorna da MP, mantén en gran parte da súa extensión a primitiva estrutura da propiedade, delimitada esta por peches característicos da zona (muros de pedra) o cal xera sendas, constituíndose como unha traza característica da entorna.

1.1.6.- ANÁLISE DA VISIBILIDADE

A identificación dos itinerarios paisaxísticos e sendas panorámicas, así como dos miradoiros e das zonas do territorio do ámbito da presente MP, máis expostas visualmente, tendo en conta os potenciais usos deste, fundamentan a análise de visibilidade das paisaxes da MP, tal e como dispón o artigo 35.3c do Regulamento da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia (Decreto 96/2020).

1.1.6.1.- ITINERARIOS PAISAXÍSTICOS E SENDAS PANORÁMICAS

O Catálogo das Paisaxes de Galicia non recolle ningún itinerario paisaxístico no ámbito da presente modificación, así como tampouco sendas panorámicas.

1.1.6.2.- MIRADOIROS E SENDAS PANORÁMICAS

Dadas as características do relevo na zona da presente MP, con leves pendentes cara o oeste, por onde discorre o rego das Cerdeiras e cara o este por onde discorre o río da Vila de Abade, non se detectaron puntos que exerzan de miradoiros nin sendas panorámicas dentro do interior do ámbito.

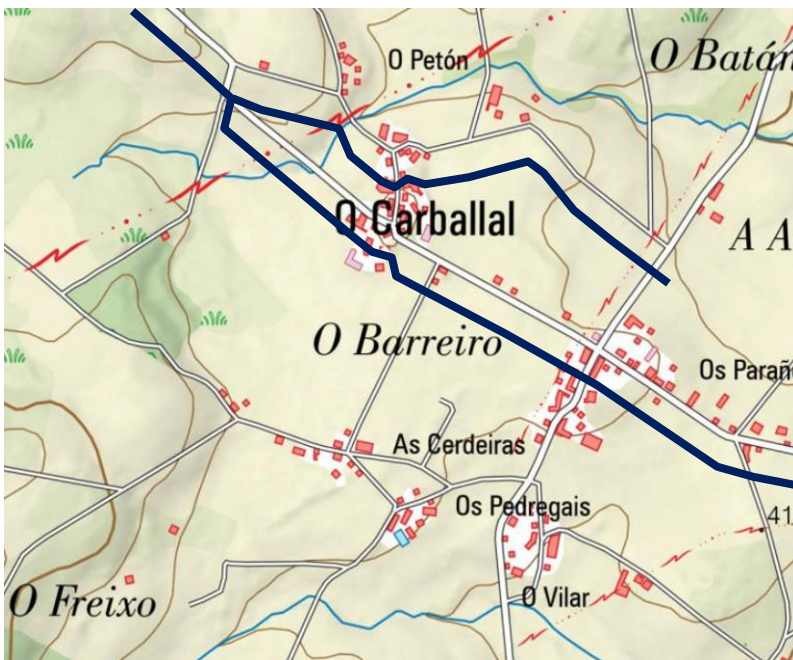
Tal e como se observa na imaxe anterior, a delimitación do núcleo rural do Carballedo proposta é visible dende a contorna próxima. Esta área correspóndese cunha pequena área rodeada dun sistema verde continuo (destinado a usos agrarios nas zonas inmediatas a este e con presenza de masas arboreas ligadas aos montes).

1.1.6.3.- VISIBILIDADE ESTRATÉXICA

Na análise paisaxística, o estudo das cuncas visuais ten unha grande relevancia. As cuncas visuais constitúen unidades de percepción que forman ambientes visuais coherentes, e que integran centros de poboación e o seu contorno visual.

A área de estudo contén puntos de observación de pequena relevancia para a análise da visibilidade estratéxica do territorio, xa que non conta con ningún punto elevado que exerce de miradoiro a día de hoxe, tan só con pequenas sendas e espazos que exercen de pequenos itinerarios paisaxísticos, tal e como se expuxo anteriormente.

En base ó anterior, pódense destacar como puntos dende os cales se pode ter unha ampla perspectiva os seguintes:

Cuncas visuais

1. Viais interiores

A continuación, achégase unha análise das mesmas en base aos seguintes criterios:

- Excepcionalidade: refírese a capacidade de amosar un proceso ou elemento ambiental (xeolóxico, xeomorfolóxico, ecolóxico, etc.,) excepcional no contexto.
- Representatividade: pódese considerar como inverso ao criterio anterior, é o valor que adquire unha paisaxe cando este se amosa representativo dun período determinado, unha rexión climática ou dunha cultura tradicional.
- Incidencia visual: está condicionada polas condicións topográficas do territorio e será máis ou menos importante dependendo da intervisibilidade, o cal cualifica o territorio en función do grao de visibilidade recíproca entre unidades propias de cada conca.
- Accesibilidade: en onde se ten en conta a posibilidade de acceso á contemplación da paisaxe a un maior ou menor número de persoas.

VIAIS INTERIORES

CARACTERÍSTICAS

Os viais que atravesan o núcleo rural de O Carballal, relacionan este cos asentamentos veciños de Os Paraños, As Cerdeiras, etc.

Correspóndese cunha conca visual de baixo interese cultural e con pouca incidencia visual. O seu trazado desenvólvese nos seus bordos, maioritariamente entre vivendas illadas e parcelas baleiras adicadas a colleitas, o que da lugar a unha conca lonxitudinal que combina espazos baleiros con edificados.

Pola súa contra, no interior do núcleo correspóndese cun vial consolidado nas súas marxes por edificacións e construcións tradicionais na súa gran maioría.

EXCEPCIONALIDADE

Presenta un baixo grao de excepcionalidade de riqueza cultural.

REPRESENTATIVIDADE

Non se aprecian elementos representativos de ningún tipo no resto da conca.

INCIDENCIA VISUAL

A totalidade do trazado do vial transcorre polo núcleo rural, o que supón unha incidencia moi baixa.

ACCESIBILIDADE

A capacidade de observación dende o vial redúcese aos viandantes, que na súa maioría son habitantes do lugar, e os usuarios en vehículo de motor que a empreguen.

VALORACIÓN XERAL

Non é interesante dende o punto de vista paisaxístico.

Nas seguintes figuras amósase o resultado da análise da visibilidade estratéxica do entorno próximo ao núcleo rural de O Carballal:

Visibilidade estradas núcleos

Zonas de maior exposición visual

Visibilidade estradas núcleos

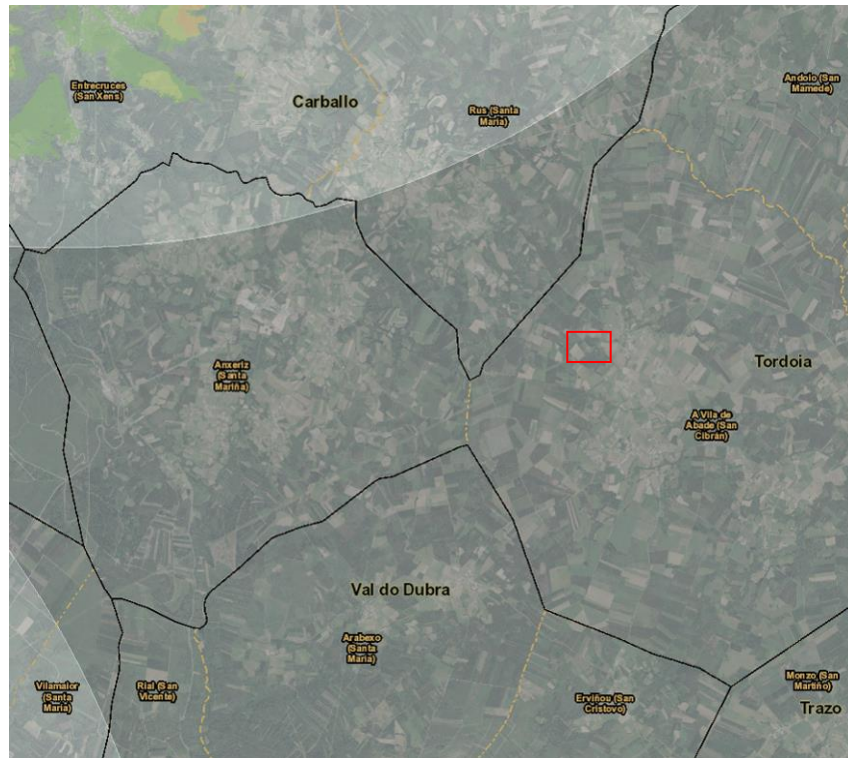
- Visibilidade baixa
- Visibilidade media
- Visibilidade alta
- Visibilidade moi alta

Distancia

Zonas de maior exposición visual

Distancia

- 500 m
- 1.500 m
- 3.500 m
- 10.000 m
- > 10.000 m

Visor da paisaxe. Visibilidade estratéxica

Visibilidade miradoiros sendas camiños

Zonas de maior potencial de vistas

Visibilidade sendas camiños

- Visibilidade baixa
- Visibilidade media
- Visibilidade alta
- Visibilidade moi alta

Sendeiros

Zonas de maior potencial de vistas

Sendeiros

...

Rutas BTT

Zonas de maior potencial de vistas

Rutas BTT

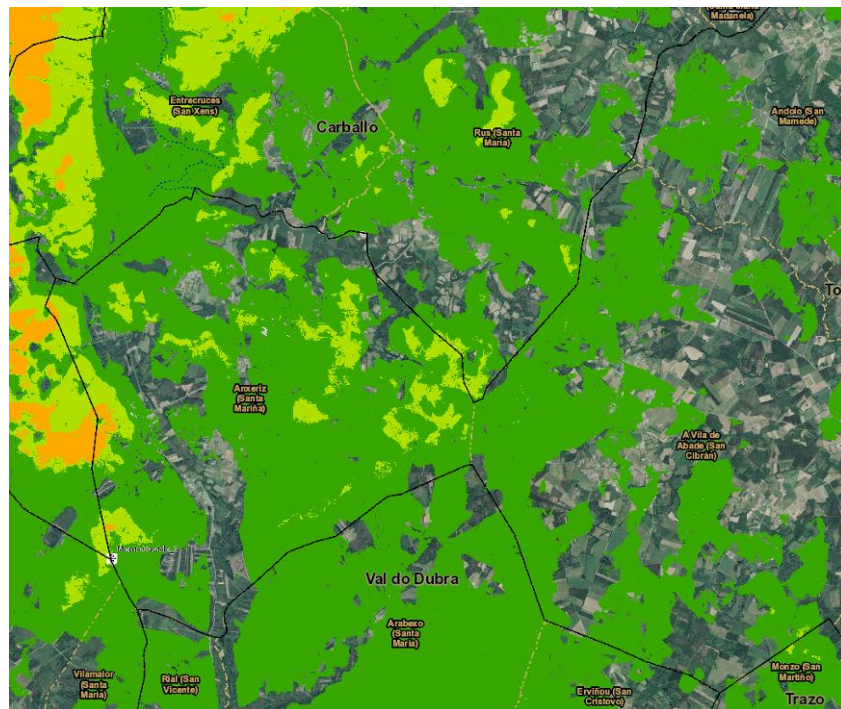
...

Camiño de Santiago

Zonas de maior potencial de vistas

Camiño de Santiago

...

Visor da paisaxe. Visibilidade estratéxica

1.1.7.- IDENTIFICACIÓN DOS IMPACTOS PAISAXÍSTICOS EXISTENTES NO ÁMBITO

O Catálogo das Paisaxes de Galicia identifica sete tipos de ámbitos de especial atención paisaxística (AEAP), dos cales, no ámbito da MP e nas súas proximidades atopamos os seguintes:

LIÑAS ELÉCTRICAS DE ALTA TENSIÓN

Polo extremo interior do asentamento do Carballal discorre unha liña de alta tensión, o cal xera un importante impacto ambiental e paisaxístico.

No resto do ámbito da MP e no seu contorno, non existe outro ámbito de especial atención paisaxística (AEAP).

1.2. – ESTUDO DA PAISAXE URBANA

As Directrices de Ordenación do Territorio de Galicia (DOT), a través da determinación 8.6 fixan a necesidade dun Estudo da Paisaxe Urbana dentro das competencias do planeamento urbanístico. Co fin de dotar dunha ferramenta que facilitara a redacción de dito Estudo a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda redactou no 2019 a Guía de Estudos da Paisaxe Urbana.

O presente epígrafe, redáctase polo tanto ao amparo da determinación 8.6 das DOT, en concordancia co establecido no artigo 133.2.d do RLSG, en atención ao seu carácter informativo, tomando como referencia a Guía de Estudos da Paisaxe Urbana, para servir de base á redacción da Memoria xustificativa de adaptación ao ambiente e protección da paisaxe, descrita no artigo 135.a do RLSG. Dado o carácter orientativo da Guía, o alcance do contido a desenvolver correspóndelle ao Plan Xeral de acordo á complexidade territorial e ás particulares características do ámbito estudado.

Neste senso cómpre indicar que a presente a modificación puntual abarca o núcleo rural do Carballal e a súa entorna inmediata, motivo polo cal, non é obxecto o estudo da paisaxe urbana.

1.3.- PROBLEMÁTICA DETECTADA E MEDIDAS DE INTEGRACIÓN PAISAXÍSTICA

1.3.1.- PAISAXE URBANIZADA

O impacto paisaxístico máis significativo será o derivado de permitir a construción de novas vivendas ou construcións en terreos que a día de hoxe se adican a colleitas e que non gardan unha relación formal e funcional coa aldea tradicional, xerme do asentamento.

Non en tanto, estas parcelas incluídas na delimitación de núcleo rural común supoñen o crecemento natural e orgánico do asentamento nos últimos anos, o cal se realizou en base as necesidades dos habitantes e o cal se atopa a día de hoxe maioritariamente edificado.

En todo caso, a normativa que regula o núcleo rural, conta con medidas de integración paisaxística.

1.3.2.- PAISAXE NATURAL E CULTURAL

No referido ó patrimonio natural e cultural, logo do traballo de campo realizado, non se detectaron elementos merecedores de ser salvagardados, motivo polo cal, non se procede a ampliación do catálogo de elementos protexidos que recolle o PXOM de Tordoia.

En todo caso, a delimitación do núcleo rural terá efectos positivos sobre esta variable ao regular as edificacións existentes sobre o territorio, garantindo o mínimo impacto visual sobre a paisaxe e a mínima alteración do relevo natural do terreo.

CAPÍTULO 2. IMPACTOS SOBRE A PAISAXE E PROTECCIÓN DESTA

2.1.- DESCRIPCIÓN E XUSTIFICACIÓN DOS IMPACTOS SOBRE A PAISAXE QUE PODE PRODUCIR A MODIFICACIÓN PUNTUAL

2.1.1.- ANÁLISE DA MP

Como se mencionou ó longo da presente memoria, o ámbito da presente modificación puntual, correspóndese co núcleo rural do Carballal. Este sitúase como é evidente, nunha contorna marcadamente rural.

Nas imaxes que a continuación se achegan, indícase o ámbito da presente DNR, diferenciando posteriormente entre a delimitación do solo de núcleo rural tradicional e solo de núcleo rural común.

Perspectiva afastada do ámbito da DNR dende o sur. Pódese observar como a delimitación constitúe como unha pequena excepción entre un amplo sistema verde continuo, destinado nun primeiro intre a usos agrarios e nun segundo a usos forestais.

Perspectiva afastada do ámbito da DNR dende o sureste. Pódese observar como a delimitación constitúe como unha pequena excepción entre un amplo sistema verde continuo, destinado nun primeiro intre a usos agrarios e nun segundo a usos forestais.

Perspectiva afastada do ámbito da DNR dende o noreste. Pódese observar como a delimitación constitúe como unha pequena excepción entre un amplo sistema verde continuo, destinado nun primeiro intre a usos agrarios e nun segundo a usos forestais.

Perspectiva afastada do asentamento do Carballal, diferenciando o xerme do asentamento.

Tal e como se pode comprobar, o asentamento orixinario correspóndese cunha aldea de tipo pechada, organizada en tipo enxame, con estreitos rueiros que serven de conexión interna e externa e parcelas mínimas, ocupadas na súa totalidade pola edificación.

Cara o este, ao longo dos últimos tempos, o asentamento comezou a medrar de maneira orgánica e vencellada ao vial que une o asentamento coas aldeas próximas de Os Paraños, cun *modus operandi* similar ao levado a cabo no resto de concello, en particular, e de Galicia en xeral. Este caracterízase por contar con edificacións e parcelas de maiores dimensións como consecuencia das novas necesidades e modos de habitar que implican maiores espazos.

En vista ao anterior, a delimitación proposta para o núcleo rural do Carballal, supón unha minoración dos impactos paisaxísticos que se poden ocasionar pola non regularización de edificacións existentes.

2.2.- XUSTIFICACIÓN DA ADECUACIÓN OU CUMPRIMENTO DO INSTRUMENTO, COS INSTRUMENTOS PARA A PROTECCIÓN, XESTIÓN E ORDENACIÓN DA PAISAXE

2.2.1.- MEMORIA XUSTIFICATIVA DA ADAPTACIÓN AO AMBIENTE E PROTECCIÓN DA PAISAXE

No Decreto 96/2020, do 29 de maio, polo que se aproba o Regulamento da Lei 7/2008, de protección da paisaxe de Galicia, indícase, no seu artigo 34, que a consideración da paisaxe nos instrumentos de ordenación territorial e urbanística estará orientada a que estes acaden a mellor integración paisaxística posible e minimicen o seu impacto sobre a paisaxe, dando cumprimento aos seguintes obxectivos:

- a) A protección dos ámbitos ou elementos de especial valor ou significación paisaxística.

- b) A congruencia da ordenación co tipo e situación en que se atopan todas as paisaxes afectadas, coa finalidade de respectar o seu carácter e promover a súa evolución favorable.
- c) A mitigación ou corrección dos aspectos que alteran o carácter das paisaxes ou que afectan negativamente aos seus valores.

Asemade, de acordo co establecido no artigo 135 do Regulamento da Lei do solo de Galicia (RLSG), o Plan Xeral debe incorporar un anexo xustificativo das condicións referidas no título III da Lei 2/2016 do Solo de Galicia (LSG) en relación á adaptación ao ambiente e protección da paisaxe, incorporando as medidas a adoptar polo plan para garantir dita protección de acordo coa normativa sectorial de aplicación.

Así o artigo 91 da LSG dita as normas de aplicación directa relativas á adaptación ao ambiente e á protección da paisaxe, do seguinte xeito:

Artigo 91. Adaptación ao ambiente e protección da paisaxe.

As construcións e instalacións deberán adaptarse ao ambiente no que estean situadas, e para tal efecto:

a) As construcións en lugares inmediatos a un edificio ou a un conxunto de edificios de carácter histórico ou tradicional deberán harmonizar con el.

b) Nos lugares de paisaxe aberta ou natural, ou nas perspectivas que ofrezan os conxuntos urbanos de características históricas ou tradicionais e nas inmediacións das estradas ou camiños de traxecto pintoresco, non se permitirá que a situación, masa ou altura das construcións, muros e cerramentos, ou a instalación doutros elementos, limiten o campo visual para contemplar as belezas naturais, rompan a harmonía da paisaxe, desfiguren a perspectiva propia dela ou limiten ou impidan a contemplación do conxunto.

c) A tipoloxía das construcións e os materiais e as cores empregados deberán favorecer a integración no contorno inmediato e na paisaxe.

d) As construcións deberán presentar todos os seus paramentos exteriores e cubertas totalmente terminados.

e) Queda prohibida a publicidade estática que polas súas dimensións, localización ou colorido non cumpra as anteriores prescricións.

f) Nas zonas de fluxo preferente e nas áreas ameazadas por graves riscos naturais ou tecnolóxicos como explosión, incendio, contaminación, afundimento ou outros análogos só se permitirán as construcións e usos admitidos polas lexislacións sectoriais correspondentes.

Igualmente o artigo 1 da Lei 7/2008 de Protección da Paisaxe de Galicia establece o obxectivo xeral que deberá guiar á ordenación urbanística en canto á paisaxe e que se substancia na necesidade de “preservar e ordenar todos os elementos que a configuran no marco do desenvolvemento sostible, entendendo que a paisaxe ten unha dimensión global de interese xeral para a comunidade galega, por canto transcende os eidos ambientais, culturais, sociais e económicos”.

Conforme a estas determinacións da presente MP desenvolve os seguintes criterios de ordenación co obxecto de adaptar as súas determinacións de ordenación ao ambiente e a protección da paisaxe.

2.2.2.- CRITERIOS XERAIS. MEDIDAS DE INTEGRACIÓN

Con carácter xeral, a presente MP, establece os seguintes criterios e medidas de integración paisaxística e os cales serán recollidos na normativa da modificación puntual:

- Recoméndase o emprego da Guía de boas prácticas en Núcleos Rurais e da Guía galega de Cores e Materiais.
- Nas diferentes normas ou ordenanzas reguladoras, achegadas na MP, as condicións relativas á posición, dimensión, forma ou deseño de calquera tipo de edificación ou construción redáctanse co obxectivo de garantir a congruencia coas características de cada tipo de paisaxe. Así coa ordenación garantírase que nas zonas aptas para a edificación as ordenanzas asignadas adaptaciónse á tipoloxía dominante e á morfoloxía urbana existente, ás condicións dos terreos onde se localizan, etc.

2.2.3.- PROTECCIÓN DOS ÁMBITOS OU ELEMENTOS DE ESPECIAL VALOR OU SIGNIFICACIÓN PAISAXÍSTICA

Visto o estudo da paisaxe achegado, compróbase que non existen espazos protexidos, nin áreas de especial interese paisaxístico, nin outros elementos merecedores da clasificación de solo rústico de protección no ámbito da MP.

No referido aos elementos de interese patrimonial, tal e como se expuxo con anterioridade, non existen nas inmediacións do MP.

2.2.4.- ADAPTACIÓN AO AMBIENTE DAS CONSTRUCIÓNS

En canto a adaptación ao ambiente das construcións, a tipoloxía dos asentamentos predominante no municipio é a aldea pechada, con caserío espallado, en moitos casos formando varios grupos de edificacións abondo distanciados entre si. A distribución das edificacións sitúase xeralmente entre os límites dos terreos de cultivo e o monte.

En xeral a problemática detectada dáse co encontro coas novas edificacións, as cales producen as seguintes situacións:

- Falta de harmonización no volume das edificacións, con tipoloxías alleas ás tradicións, e modificadas, ou cunha altura excesiva.
- Heteroxeneidade nas fachadas dos núcleos, e dos materiais e solucións construtivas, que non harmonizan co medio.
- Diversidade de peches, muros...

Polo que, a normativa deberá contempla esta problemática e establece determinacións encamiñadas a salvagardar a paisaxe rural e a edificación tradicional, evitando que as notas construcións sexan incoherentes coa tipoloxía e características das edificacións tradicionais, segundo establece o artigo 91 da LSG:

- a) As construción en lugares inmediatos a un edificio ou a un conxunto de edificios de carácter histórico ou tradicional deberán harmonizar con el.
- b) Nos lugares de paisaxe aberta ou natural, ou nas perspectivas que ofrezan os conxuntos urbanos de características históricas ou tradicionais e nas inmediacións das estradas ou camiños de traxecto pintoresco, non se permitirá que a situación, masa ou altura das construcións, muros e cerramentos, non se permitirá doutros elementos, limiten o campo visual para contemplar as beleza naturais, rompan a harmonía da paisaxe, desfiguren a perspectiva propia dela ou limiten ou impidan a contemplación do conxunto.
- c) A tipoloxía das construcións e os materiais e as cores empregados deberán favorecer a integración no contorno inmediato e na paisaxe.
- d) As construcións deberán presentar todos os seus paramentos exteriores e cubertas totalmente rematados.
- e) Queda prohibida a publicidade estática que, polas súas dimensións, emprazamento ou colorido non cumpra as anteriores prescricións.
- f) Nas zonas de fluxo preferente e nas áreas ameazadas por graves riscos naturais ou tecnolóxicos como explosión, incendio, contaminación, afundimento ou outros análogos só se permitirán as construcións e usos admitidos polas lexislacións sectoriais correspondentes.

CAPÍTULO 3. COHERENCIA COAS DIRECTRICES DA PAISAXE DE GALICIA

Segundo regula o Catálogo das Paisaxes de Galicia, as Directrices da Paisaxe definen os obxectivos de calidade paisaxística para cada unidade de paisaxe e establecen unha serie de normas e recomendacións a cumprir polos plans urbanísticos e sectoriais así como polas estratexias rexionais ou locais encamiñadas a un desenvolvemento sustentable do territorio, co fin de integrar nel os obxectivos de calidade paisaxística.

As determinacións categorízanse como obrigatorias identificándoas cunha N, ou como recomendacións identificándoas cunha R, estas últimas formuladas en termos orientativos.

3.1.- DIRECTRICES XERAIS PARA O PLANEAMENTO URBANÍSTICO

(...)

DX.03. (N) *Os restantes instrumentos de planeamento urbanístico estudarán a paisaxe seguindo o criterio de proporcionalidade, é dicir, axustarán o seu nivel de alcance á súa natureza e ao potencial impacto paisaxístico que poidan xerar.*

A presente MP no estudo da paisaxe incorporado no documento, fai unha análise na que se recollen os seguintes contidos:

- Análise e descrición das Unidades de Paisaxe do territorio segundo se recollen no Catálogo das Paisaxes de Galicia, así como as Áreas de Especial Interese Paisaxístico identificadas na entorna próxima a actuación.

A análise paisaxística da MP, pola súa escala de aproximación permite afondar na descrición e análise dos elementos e as características que conforman a realidade paisaxística do núcleo rural do Carballal e da súa entorna próxima:

- Descríbese detalladamente o conxunto dos valores paisaxísticos presentes no territorio.
- Realízase un estudo de visibilidade estratéxica a partir da identificación dos principais miradoiros..., que constitúen os elementos básicos para establecer as zonas de visibilidade estratéxica.

(...)

Determinacións en solo de núcleo rural, SNRT, SNRC

DX.09. (N) *O planeamento urbanístico terá en conta os seguintes criterios no solo de núcleo rural:*

- a) *Ten unha especial importancia a delimitación do solo de núcleo rural, pois é a garantía do respecto pola morfoloxía dos asentamentos e a súa peculiar relación coa contorna. A planificación deste solo garantizará a conservación da morfoloxía dos núcleos rurais tradicionais.*

A presente MODIFICACIÓN PUNTUAL conleva a un efecto positivo sobre a paisaxe ao regular as edificacións existentes e definir as liñas estratéxicas para o seu desenvolvemento, a conservación da morfoloxía das estruturas rurais e a preservación do medio rural.

En vista ao anterior, atópase xustificada esta determinación.

- b) *As delimitacións dos núcleos evitarán as formas forzadas que se derivan da inclusión de edificacións que non gardan unha relación funcional co núcleo.*

A delimitación do núcleo rural obedece aos seguintes criterios:

- A delimitación do Solo de Núcleo Rural Tradicional, (cumprindo coas determinacións establecidas na LSG e no seu RLSG) respecta a súa morfoloxía e os seus límites naturais e construídos de orixe: cómaros, peches tradicionais, regos, camiños..., elementos que definen o núcleo no imaxinario colectivo e compoñen parte da súa paisaxe.
- A delimitación do Solo de Núcleo Rural Común (cumprindo coas determinacións de establecidas na LSG e no seu RLSG) comprende o conxunto de edificacións situadas fora do ámbito de orixe pero directamente relacionados con eles conformando unha unidade funcional de asentamento poboacional sobre o territorio. A súa delimitación respecta o solo con características ambientais, produtivas, paisaxísticas ou de riscos que determinan a súa clasificación como solo rústico.

c) Na delimitación dos núcleos recoñecerase o ámbito propio de cada asentamento, preservando da edificación ou desenvolvemento urbanístico as bolsas de solo agrario que conforman áreas intersticiais entre núcleos e que contribúen positivamente á estrutura paisaxística do territorio, posto que un dos trazos que caracteriza a paisaxe rural é, precisamente, a existencia dun sistema verde continuo (destinado a usos agrarios ou con presenza de arboreda), dentro do cal a excepción a constitúen os asentamentos. En caso de que resulte necesaria a urbanización dalgunha das anteditas áreas, os novos desenvolvementos serán congruentes coa morfoloxía tradicional do núcleo, incluíndo o patrón espacial das parcelas e o sistema viario, respectando os elementos construídos tradicionais e a arboreda autóctona e minimizando a ocupación do solo de alto valor ambiental e de alta capacidade produtiva agraria.

Segundo o recollido no estudo da paisaxe realizado (1.1.-ESTUDO DA PAISAXE) o ámbito de actuación non se corresponde con terreos alta capacidade produtiva agraria, nin posúe outros valores paisaxísticos que o fagan merecedor de ser conservado da actividade urbanística.

Asemade, compróbase como a delimitación proposta do solo de núcleo rural do Carballal constitúe unha excepción no sistema verde continuo, posto que este, atópase rodeado por un amplo espazo destinado a usos agrarios ou con presenza de masas forestais, e separado arredor de 300 e 500 metros dos núcleos máis próximos de Os Paraños e As Cerdeiras,

respectivamente, o que impide a súa posible fusión indiscriminada que rompa co espazo verde .

- d) *Os plans especiais en solo de núcleo rural deberán realizar un estudo da morfoloxía e as características básicas do núcleo, co fin de que a ordenación que establezan sexa respectuosa coa paisaxe, e mesmo mellore as condicións preexistentes.*

Non procede.

- e) *As condicións de edificación, en canto á posición, inserción topográfica, tipoloxía, tamaño e proporcións das edificacións, asegurarán a mellor integración posible coa contorna. As novas edificacións evitarán modificar o perfil tradicional do núcleo, buscando unha implantación no terreo semellante á das edificacións tradicionais.*

A normativa vixente do PXOM de Tordoia, considérase plenamente compatible co disposto neste epígrafe.

- f) *Outras características, como a xeometría, materiais e acabamentos das cubertas, ocos e carpintaría ou formalización dos paramentos exteriores manterán a referencia ás solucións tradicionais e ás edificacións existentes. Poderá empregarse a Guía de cor e materiais como referencia para estas determinacións.*

Incorpórase para o núcleo rural do Carballal, a recomendación de empregar a Guía de cor e materiais como referencia para estas determinacións.

- g) *Poderán empregarse como referencia os criterios establecidos na Guía de boas prácticas para a intervención nos núcleos rurais, elaborada pola Xunta de Galicia.*

Incorpórase para o núcleo rural do Carballal, a recomendación de empregar a Guía de cor e materiais como referencia para estas determinacións.

Tordoia, xaneiro de 2024

Polo equipo redactor
Isidro López Yáñez

Arquitecto